

A 2437

1549. 45 46
Évk: 1946. évi július 19. évi.

Gondolatok a bünvádi
eljárás reformjához.

Fekete Andor
jogszigorló.

XIV 7826 - 1946 március 19 - teteles - sztkk.

XIV 7900 - 1946 május 14 - regyes - sztkk.

" 7991 1946. július 19. történelmi m. sztkk.

Adószáma (határozat) 1923. V. 9.

[Faint handwritten text, possibly a title or reference]

1946. júli.

Bizottság tagjai:

- Dr. Boglár György
- " Pászti Sándor

professzor uraknak.

Debrecen 1946. júl. 11.

Előszó, elfogadás.

1946. júl. 13.

[Handwritten signature]

Előszó,
ef. d. d. d.

F O R R Á S M U N K Á K :

- Dr.Kováts Andor: Az újabb büntető törvény tervezetek és az eljárási elévülés félbeszakítása./Debrecen 1925./
- Dr.Finkegy Ferenc: A magyar büntető perjog tankönyve. /Budapest,1916.és kiegészítő kötet./
- Dr.Mendelényi László: A büntető eljárás gyorsításának módjairól /Magyar Jogászegyleti Értekezése és Egyéb Tanulmányok, Budapest,I évf.Isz
- Dr.Zehery Lajos: Gondolatok a büntetőjogi perorvoslati rendszer megjavításáról /Megjelent,mint előző,I.évf.3sz
- Dr.Balás P.Elemér: Reform-gondolatok a bűnvádi perjog körében /Megjelent, mint előző/
- Dr.Kováts Andor: Észrevételek az 1930:XXXIV.törvénycikk büntetőjogi rendelkezéseire /Debrecen/
- Jogállam 1933-34-35 számai.
- Dr.Auer György: A perorvoslatok túltengése büntetőbírói eljáráshoz /Jogállam,1935.évi III szám/
- Dr.Sebestyén Ernő: A vádlott és védője /Ujság, Budapest,1935.IX.15-22.számai/

A 2437.

Az élet hatalmas fejlődése, az emberi életviszonyoknak ez az mindinkább gyorsuló változása, ezeknek mindujabb és újabb szabályozását szükségeli.

Társadalmi rendünk, az élet-, vagyon-, stb. biztonsága főképpen az állam által érvényesített büntetőtörvényekben van lefektetve. Büntetőtörvénykönyvünknel, az 1878:V.t.c.-nél aránylag sokkal fiatalabb, a bünvádi perrendtartásunk, az 1896: XXXIII.t.c., s ennek ellenére, - bár e törvénynek, a megelőző javaslatoknak és tervezeteknek elkészítésében is a korabeli legkiválóbb jogtudósaink /Deák, Bezerédy, Eötvös, Klauzál, Pulszky, stb./ vettek részt, majd a k ö z v e t - l e n megelőző munkálatoknál Csemegi, Schedius,, Balogh Jenő, Battay Imre, Khorin Ferenc, Vargha Ferenc, Wlassics Gyula, - hogy csak a legkiválóbbak közül említsek, még sem állották ki úgy az idő multával a maradandóság tűzpróbáját, mint a BTK.

Ennek oka:

a BTK. anyagi jogszabályai az általános erkölcsi normák védelmét szolgálják; ezek a normák az idő multával sem változtak /: az ember élete, becsülete, szabadsága, vagyona stb./ épen olyan

állami védelem alatt állanak. Az észlelt hiányok, az élet egyre finomodó differenciáltsága következtében szükséges pótlások novelláris kiegészítésekkel pótolhatók. Ennek ellenére már régen, alig volt a BTK 25-30 éves, máris a BTK teljes revíziójára vonatkozó munkálatok megkezdődtek. A budapesti egyetem nagyhirű professzora, a majdani igazságügyminiszter, Balogh Jenő már 1913-ban megalakított egy "büntetőjogi törvényelőkészítő bizottságot". E bizottság szorgos és gyors munkával elkészítette az u.n. Angyal- Bernolák- Edvi Illés- Finkey-féle tervezetet, - de a BTK teljes revíziója azóta sem készült el hivatalos formában.

Más a helyzet a bünvádi perrendtartásunknál. Ez nem más, mint a BTK-ban megszövegezett absztrakt jogszabályoknak a konkrét esetre való kiszabása körül követendő eljárás. Jóllehet ezt a törvényünket is legkiválóbb jogtudósaink készítették elő, a leghelyesebbnek látszó, legmodernebb elméletek követelményeinek figyelembe vétele mellett, mégis elkészülte és életbelépeése óta másfél évtized sem telt el, megjelent az u.n. szervezeti novella, majd mind sűrűbb időközben létesültek novelláris módosítások és kiegészítések.

szítések ellenére sem "korszerű" a bünvádi perrendtartásunk, úgy hogy annak teljes revíziója szükséges. Erről a reformról állandóan tárgyalnak jogászi szakkörökben, folyóiratokban stb. Így intézményesen foglalkozott a reformmal már az 1911.évi jogászgyűlés is.

Az utóbbi évtizedben a büntető perrendtartás reformjára irányuló tendencia már konkrét javaslatokban /Nagy Emil és Pesthy Pál igazságügyminiszterek alatt,- utóbbinak két javaslata is volt/, továbbá három novellában az 1920:XXIX. az 1928:X. és 1930:XXXIV. t.c.-ben hivatalosan is kifejezésre jutott.

Ezeket, különösen az utóbbi, radikális reformokat is tartalmazó törvényeket a jogászvilág vegyes érzelmekkel fogadta. Különösen alkotmányjogi szempontból voltak skrupulusok. Idevonatkozólag a reformok érdekében megnyugtatólag hangzanak Juhász Andornak, a Kuria volt elnökének bölcs szavai, - amelyek szerint maguk a reformok azokat a garanciákat, amelyek az ítélke-

zés biztonságát körülveszik, végeredményben nem ingatják meg. Sokan ugyan valósággal úgy képzelik, hogy a polgári perrendtartásunk 792 §-a és a büntető perrendtartásunk 592 §-a kivétel nélkül valóságos pillére az igazságszolgáltatásnak. Ugy képzelik, hogy ha ezekhez hozzányulunk, ezzel az egész igazságszolgáltatási épület állékonysága van veszélyeztetve. Ez tulzás. A perrendtartásokban tényleg vannak olyan sarkalatos rendelkezések, amelyek befolyásolják az ítélkezés biztonságát, de ez nem mondható el minden részletéről...../idézet Dr.Kováts Andor: Észrevételek az 1930:34.t.c.-hez, 7. oldal/.

Ezekre a sarkalatos rendelkezésekre kell tehát féltő gonddal ügyelni, aztán dr.Juhász Andornak a reformok szükségessége érdekében mondott védőbeszéde, az abban foglalt bölcs mérséklet szemelőtt tartásával megindulhat a teljes reformálásra irányuló munka, - amelyhez bátorodom a

következőkben hozzászólni.

II.

Irányelvek:

A reformnál kétféle szempontot kell figyelembe venni. Még pedig a modern jogszolgáltatás elveit, - és ezeket öszhangba hozni a mi speciális adottságainkkal, - úgy hogy az anyagi és alaki büntető-jog szelleme között diszharmónia ne legyen.

Míg a büntetőjognak alapvető elvei: az igazságosság, a szükségesség, a megtorlás, az egyénítés /egyéni felelősség/, s az emberiség, melyeket az anyagi büntetőjognak kell visszatükröznie az absztrakt jogszabályokban, - bár ezeknek érvényesülése az eljárási jognak is fő követelménye, amelyek mellett az eljárási jognak jellemzője, kell, hogy legyen a jó, egyszerű és gyors igazságszolgáltatás. Így fogalmazza meg reformtervében a Gömbös-kormány 30-ik program-pontja a jogszolgáltatással szemben támasztott

követelményeket, és az elkövetkezendő reformmal elérni kívánt célt.

III.

A reform célja.

A kormány által a jogszolgáltatásban megvalósítani kívánt cél tehát:

gyors, olcsó és egyszerű igazságszolgáltatás. Ehez bátorkodom az alábbiakban néhány gondolatot fűzni. Csupán néhányat, mert e tárgykör szinte kimeríthetetlen, és a jelen értekezés méretei a beható, s kimerítő megvitatásra nem elegendők, - ahhoz kötetek szükségesek.

A gyorsaság által "korszerű" követelménynek tesz a reform eleget, amikor az igazság gyors kimérését tüzi ki a reform egyik céljául. A jelenlegi rendszer lassu és nehézkes, nem felel meg a XX.század lüktető tempójának. Hivatkozom a statisztikára, amelyeknek adatai szerint a tanács eljárásánál gyorsabb egyesbirói eljárásban is az ü-

gyeknek

74 %-a 3 - 6 hónapig tart,

11 %-a 6 hónaptól 1 évig huzódik, végül

cca 11 %-a 2 évnél tovább is eltart.

Nagyon fontos szempont - mind a jogkereső közönségre, mind az államra az olcsó igazságszolgáltatás.

Dr.Degré Miklós, mint a budapesti kir. Itélőtábla elnöke, 1933 január havi évnyitó beszédében /Jogállam 1935 januári szám, 10.oldal/ kifejti, hogy az eljárási jog körébe tartozó újabb rendelkezéseknek nagy része szoros összefüggésben van jelenlegi gazdasági helyzetünkkel. A cél nyilvánvalóan az, hogy a jogszolgáltatás olcsóbb legyen. E téren azonban a legnagyobb óvatosság ajánlatos, nehogy az "olcsóság szempontjának fokozottabb érvényesítése a jogszolgáltatás jóságát veszélyeztesse. Mert a jogszolgáltatás színvonalának csökkennie nem szabad".

Az előző két szempontból folyik az igaz-

ságszolgáltatás egyszerűsége is.

Minthogy a három szempont szorosan összefügg egymással, ezeket nem külön tárgyalom, inkább egy bünper menetét szemelőtt tartva bátorodom néhány gondolatot a felszínre vetni. Ugyanis, ha a jogszolgáltatásunk gyorsabbá válik, ez csak egyszerűsítéssel lehetséges, - már pedig ez az olcsóbbaságot is jelenti. A jogszolgáltatás olcsósága két módon érhető el, ugymint

az eljárás körüli taxatív költségek, illetékek stb. csökkentésével /ez főleg a feleknél észlelhető/, végül

az eljárás rövidítésével kapcsolatosan, - az így felmerülhető kiadások körének kevesbitésével - ami a felek haszná mellett az állam javára is szolgál.

Minthogy az államháztartásunk jelenlegi helyzete az előbbi, t.i. az illetékek, stb. csökkentését nem engedi meg, ezidőszerint csupán /

financinális okokból/ a második ut áll nyitva számunkra.

---.---

Dr.Mendelényi László a bünvádi eljárás gyorsításának módjait tárgyalta a Magyar Jogászegylet 1932.december havi közgyűlésén./ Megjelent a Magyar Jogászegyleti Értekezések és Egyéb Tanulmányok 1933 évi januári számában, a 32-52. oldalom./ Itt kifejtik, hogy nem maga "igazságszolgáltatásunk" /ez alatt az ítélkezést és tárgyalást értve/ a lassu, mert hiszen egy átlagos bűnügyet a kir.Törvényszék átlagban 1 óra, míg a kir.Tábla és a kir.Kuria cca. 1/2 óra alatt tárgyal le. De lassu az az ut, amelyen az ügy a tárgyalásig eljut, valamint lassu és bonyolult a perorvoslati rendszerünk.

Ha a fenti három tárgyalási időt összesen 2 órában állapítjuk meg, - ezzel szemben

a per - Dr.Mendelényi László szerint - két évig is eltart, meg van tehát az ut, ahol az ügy lassan mozog - a tárgyalás előtti, s a fellebbviteli tárgyalások közötti időszak, - meg van tehát az is hogy hol kell a reformok operáló késével jelenlegi rendszerünkbe a gyorsítás és egyszersüsítés érdekében beavatkozni.

Ezt az utat követve, a következőket alapíthatjuk meg:

I. Ha egy ügy rendőri nyomozással kezdődik, az hónapokat is igénybe vehet. Itt nem a rendőrség nyomozó és adatgyűjtő munkáját sürgetjük /ami a vádló tájékoztatásához szükséges/, hanem az nehézményezhető, hogy a rendőrség a tettes kinyomozása és a bizonyítékok összegyűjtésén kívül tanukihallgatások foganatosításával is meg van terhelve.

Ezen Dr.Mendelényi László szerint igazságügyi rendőrség felállítása s a tanukihallgatá-

soknak a rendőrség hatásköréből való kivétele segitene.

Valóban, igen célszerűnek tűnik fel az igazságügyi rendőrség szervezése, s ennek az ügyészség alá rendelése, Szükséges az igazságügyi rendőrség, ha ez alatt a rendőrségnek, mint egésznek egy speciális szolgálatra külön, szakszerűen kiképzett és kellő segédeszközökkel felszerelt részét értjük, - megkülönböztetés végett az u.n. közrendészeti rendőrségtől. De nem látszik célszerűnek a kettő, teljes külön választása, mert sokkal nagyobb eredménnyel képes az igazságügyi rendőrség működni a közrendészeti rendőrséggel karöltve, mint ha külön testületi szervezet lenne. A nemzetközi szerződések /pl. a pénzhamisítás leküzdésére és üldözésére, stb./ is mint egy-egy szervezeti tekintik a rendőrséget. De szükséges ennek az igazságügyi rendőrségnek az ügyészséggel való kapcsolata, hogy minden

nyomozásban, már annak legelső stádiumától az esetleges ügyészi kívánságok figyelembe vehetők legyenek és nyomozási cselökmények pótlólag már ne rendeltessenek el, - ami szintén a gyorsaság célját szolgálná.

Ebben a stádiumban a másik követelményt, azt, hogy a tanukihallgatások a rendőrség hatásköréből vétessenek ki, az előkészítő eljáráshoz fűzött észrevételek között tárgyalom.

II. A büntetőügy további perszakai: előkészítő eljárás, a főtárgyalás, és perorvoslati szak, - /nem beszélve az újrafelvételről/. - Dr.Mendelényi Lászlónak itt további követelményei:

Az előkészítő, eljárás egyszerűsítése, rövidítése, és a

perorvoslati rendszer reformja.

Kimarad tehát ebből a főtárgyalás során eszközölhető egyszerűsítés, - összefüggésben a bírósági szervezet átalakításával, amit azonban

e helyütt kívánatosnak tartok tárgyalni, - már csak azért is, mert ez összefüggésben van a per-orvoslati rendszer reformjával.

Ha az előkészítő eljárás során a nyomozás munkáját csupán a tettes felkutatására és a bizonyítékok összegyűjtésére korlátozzuk, a tanúinterjúk terhével a rendőrséget mentesítjük, - ezt azonnal a vizsgáló bíróhoz utasítjuk, - valamint a büntetőügyről az első nyomozó lépés megtörténtekor máris értesítjük az ügyészséget, - s ugyancsak értesítjük a nyomozás során felmerült fontosabb momentumokról is, hogy esetleges kívánóságait haladéktalanul honorálhatók legyenek./igy érteve a rendőrségnek az ügyészség alá rendelését/ - a nyomozás munkája lehetőségig meg lenne rövidítve.

Ami az előkészítő eljárás másik részét, a vizsgálatot illeti, ennek célját tekintve / a

102 § értelmében/, ezen intézmény fenntartása szükségese és kívánatos. /Különösen megnyugtató biztosíték ez az ügyészi intézmény utasítható voltára figyelemmel./ A vádtanács jól bevált rostájához hozzányulni csak a legnagyobb óvatossággal szabad.

---.---

Az előkészítő eljárás egyszerűsítésében követhető lenne az angol példa. /Itt kell megemlítenem, hogy az angol "példa" nem lenne egy idegen jog lemásolása, mert kimutatták a magyar és angol jognak egyes intézményeiben a hasonlóságot. Oka ennek a két nép történelmében, az alkotmányosságért, a személyes szabadságért, stb. vívott sok, azonos célú küzdelem, amelyek a jogérzékeket hasonló irányba terelték. Hiszen az 1843:és 1844 évi javaslatokat is angol mintára dolgozták ki, - /lásd 13 tagu vádesküdtszék megyénkénti létesítését, s a grand jury intézményét, stb./

Itt a rendőrségi nyomozás által összegyűjtött adatok vádlevél kíséretében áttétetnek a bírósághoz, amely a legrövidebb időn belül megtartja a tárgyalást. / Ezt az 1930:34 t.c. bizonyos kisebb ügyekben, pl. lopás tettenkapásánál, stb. már túlhaladta, mert a tetteket vádindítvánnyal azonnal a bíróság elé állítja. Ez súlyosabb esetekben nem vihető ugyan keresztül, de az előző pontban foglaltak már egyszerűsítést jelentenek.

Kivánja még Dr. Mendelényi az egyesbírói hatáskörök kiterjesztését, súlyosabb ügyekben a tanúk megesketését és e bűnügyeknek megerősített tanács által való elbírálását. Az ilyen tanácsítéleteknél a fellebbezések eltörlését. Legyen szabad e gondolatcsoportnál egy kissé megállnom.

Az egyesbírók hatáskörének kiterjesztése, gazdasági szempontból, - sajnos nekünk igen nyomatékos szempont, - ajánlatos és a mérsékelt kiterjesztés jogi szempontból sem aggályos.

De jelenleg a törvényszéki tanács elé kerülő ügyek sem mindig érdemlik meg a tanácsi munkát/a jelenlegi beosztásnak a törvény taxációs rendszere az oka/ s így, mondhatni, sokszor pazarlás folyik a jogászai munkaerővel.

De ugyancsak a törvény taxációs rendszerével okolható meg az, hogy sokszor az egyesbíró elé olyan terjedelmes ügyek kerülnek, /pl.sikkasztás, stb. egyes eseteiben/ amelyek meghaladják az egyesbíró fizikai képességét.

Elvi alapot kell tehát keresni és találni az egyesbírói és tanácsi hatáskörök beosztására a jelenlegi taxáció helyett, ha ez nem kielégítő.

Ha a bíró által kiszabandó büntetés mértékének maximumát vesszük alapul, az alap labilis lesz. Az egyik bíró szigorubban, a másik enyhébben ítél. Ha pedig ily megítélés alapján a bíró pl. egyesbírói nem a saját hatáskörét állapítja meg, a kiszabandó büntetési tétel mértéke folytán, az

ügyet érdemben tanács fogja másodszor tárgyalni. Ez meglehetősen ferde helyzetet teremtene.

Épen ilyen lenne a helyzet, ha az ügyész előzetes megítélése alapján kerülne egy ügy egyesbíróhoz, vagy tanácshoz.

Legcélszerűbbnek tűnik, ha a hatáskör olyként szabályoztatnék, hogy a törvényben kizabott maximális büntetési tételek lennének irányadók. Pl. egyesbíróhoz tartozik az ügy, ha a törvény öt éven aluli szabadságvesztést ír elő, ha pedig öt éven felüli, akkor tanács elé, - kivéve a sajtó-, esküdtbíróági-, és járásbíróági hatáskörbe tartozó ügyeket. / 5 évig tartó szabadságvesztési büntetést egyesbíró most is szab ki./

Az eljárási normák helyes érvényesülését szervezeti rendelkezések biztosítják. Az ítélőbíróóságok - egyesbírói - szervezete a kibővített egyesbírói hatáskör folytán "feleslegessé" vált tanácsok bíróival kiépíthető. Az utánpótlás, a jövő ítélőbíráinak nagyobb foku kiképzése pedig

oly módon valósítható meg, hogy az újjonnan kinevezett bírák bizonyos ideig az egyesbírák mellé osztatnának be. Az ilyen módon másodmagával működő "egyesbírói tanács"-ra nyugodtan rábízható magasabb büntetési tétel kiszabása is, - különösen akkor, ha konkrét, különös szakértelmet kívánó ügyekben még az ítélőbírákat hites szakülnökök, laikus-bírák támogatnák, az igazságszolgáltatás nagy és alapos körültekintést kívánó munkájával.

Az esküdtszék, - amelyben laikus-bírák ülnek és ítélnék, ahol a tárgyilagosság rovására az érzelem dominálhat, nem kívánatos intézmény. A fentiek szerint kibővített Schöffanbiróság / a tanács is kibővitendő adott esetben, a szükségnek megfelelően hites szakülnökökkel, / megbízható. Az ilyen alapon hozott ítélet, amelynek hozatalában az objektív jog szava a szakember véleményével párosul, megnyugtató és keve-

sebb perorvoslatra ad így alkalmat, mert az ügyfél igazságérzetét jobban kielégíti.

---.---

Dr.Mendelényi László további követelménye a tanúk megesketése.

Megboldogult, nagyhirű Magyary Géza állítása a per lényegét illetően; a mult kiderítése, különösen talál a büntetőperre.

Hiszen a büntetőper célja: megállapítani, hogy a perenkivüli multban milyen tények történtek, mennyiben sértették ezek a tények a jogrendet - a büntetőtvénycönyvek tényálladékait, és ezen észlelés alapján kiszabni az előirt büntetési tételt.

Ami a perenkivüli multban történt, azt közvetett és közvetlen bizonyító eszközök által állapítja meg a bíró, - hiszen a beismerés egyedül nem elég az elítéléshez. Jogrendszerünk sze-

rint a vádlottat ellehet itélni, ha tagadja is a vád tárgyává tett cselekmény elkövetését, ha a bíróság más bizonyító eszközök útján megnyugtató meggyőződést szerzett a vád helyes voltáról és a bűnösségről. De ha a vádlott a cselekményt beismeri ugyan, de a beismerésen kívül a bíróság előtt más, a beismeréssel egybehangzó bizonyító eszköz nem produkálható, a vádlottat elítélni nem lehet.

A bizonyító eszközök egyik legfontosabbika a tanu vallomása. Ezen vallomások fontosságának és megbízhatóságának emelése volt valószínűleg dr. Mendelényi Lászlónak a célja, amikor a tanu megesketését tűzte ki az elülidézett előadásában egyik követelményként.

Az, hogy a tanu megesketedő /jelenti pedig ez azt, hogy minden esetben megesketedő/- kivéve természetesen azokat az eseteket, amelyekben tanuzásmentességet tartalmazó ok forog fenn, /Bp. 204 §, 1.bekezdés, 205 § 1-2 pont,

208 §, valamint az esküre vonatkozó 221 § 1-6 pontok/ - több irányu fontossággal bír, amelyeknek jelentőségét mind figyelembe kell venni egy esetleges büntetőperrendtartási rendelkezés megváltoztatásánál.

Jelenti a tanuvallomás, mindazon eseményeknek előtárását, ami a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben van, s a tanu által a bíróság előtt előadatik. Hogy ezt a bíróság következtetési alapul elfogadhassa és arra esetleg ítéletét is alapíthassa, - a vallomásnak objektívnek, pontosnak, megbízhatónak és világosnak kell lennie.

Az angol perrendtartás szerint nem figyelmeztetik a tanut vallomásának fontosságára és arra, hogy azt esetleg esküvel is meg kell majd erősítenie /ez ott természetes és ezt az angol bizalmatlanságnak tekintené, felelősségérzete irányában, hiszen az angol jogban a val-

lomás megtétele előtt teszik le az esküt. /Nálunk mint általában a kontinensen - amint Weidlich nevezi - irtóznak a tanuskodástól. /Ennek okát - ami az emberi típusok különbözőségében, a bírónak a vádlotthoz és a tanuhoz való viszonyában, valamint ennek lélektan¹ jelenségében, végül a perrendtartásban is rejlik, - itt nem fejtegethetem, mert az meghaladja e munkálat keretét./ Nálunk a tanut a vallomása előtt figyelmeztetik annak komolyságára és arra, hogy vallomása esetleg esküvel is megerősítendő lesz. Szükséges ez azért, mert a tanu² a vallomás megtétele után bocsájtják esküre, amiről az esetleg nem is tud. A vallomása lehet elfogult, sőt épen hamis is. Ha most az ilyen vallomás után bocsájtják a tanut esküre, az sokszor presztizsből is fenntartja a valóságnak meg nem felelő vallomását és arra esküt tesz, mert szégyenli a nyilvánosság e-

lött tett kijelentésének megváltoztatását. Ezért kellene ezt a rendszert, t.i. a tanunak vallomása előtti megesketését nálunk behozni.

A tanu-vallomások biztonsága, pontossága érdekében szükséges lenne, hogy a tanukihallgatás és megeskétése akkor történjék, amikor a tanu a történtekre élénken emlékezhetik, - mert akkor az eskü következményei is jobban megfontolva pontosabban igyekszik vallomását megtenni és a rosszhiszeműség feltételezése kizárható lenne. /Nem lehetne rosszakaratból sem "ferdíteni" és ezt a szóbanforgó esemény megtörténte és a kihallgatás közti hosszú idő folytán a "feledékenység" rovására írni. /Hiszen ismeretes, a tanuvallomások értéke, különösen hosszabb idő eltelte után. Ezeknek lélektani momentumaira kitérni itt ugyancsak nincs hely, csupán arra hivatkozom, hogy az újabb tudományos álláspont szerint is ezek értéke

igen labilis, - sőt pl. Garraud szerint a védelem a vallomások valótlanúsága mellett szól.

/Lásd. Dr.Mendelényi idézett cikke, 46.old./

Szükséges, hogy a tanut lehető leghamarabb bíró hallgathassa ki, aki az esküt kivenni is jogosult. Angliában a vádlott és a tanuk a azonnal bíró elé kerülnek, aki őket azonnal kihallgatja, sommás ügyben rögtön ítél, súlyosabb esetekben az ügyet a már foganatosított eskü alatti kihallgatásokkal a Törvényszékhez teszi át, ahol a folytatólagos tárgyalás előtt az ügyet a grand jury által foganatosított vádálá-helyezésnek kell megelőznie.

Lehetne hasonló eljárás nálunk is, ami jogunkkal nem is lenne idegen szellemű, és a közvetlenség elvét, - amint látni fogjuk - nem is töri át. Nem hivatkozom itt a fentebb ismertetett eljárással majdnem azonos III.Béla korabe-

li eljárásra, inkább arra, hogy hasonló szellemű volt az 1843. és 1844 évi javaslat, végül, hogy a jelenlegi rendszer egyes gyökerei a Corpus Jurishoz csatolt III. Ferdinánd-féle Praxis Criminalis idegen rendszeréből táplálkoznak /Mendelényi/.

Hogy miként lehetne fentieket is megvalósítani, s az eljárást gyorsítani, legyen szabad a következő propozícióimat előadni, amely irányelvek szerintem a büntető eljárásban az előkészítő eljárás és a tárgyalás lefolyását gyorsítanák. /Meg kell jegyeznem, hogy ezek csak főbb irányelvek, amelyeknek itt nem kidolgozását, hanem gondolatmenetét adom./

A nyomozás.

Amint egy büntető ügyben a rendőrség a nyomozást megkezdi, értesíti erről az ügyészséget és a vizsgálóbírókat. A rendőrség a gyanúsítottat felkutatja, bizonyítékokat, szemletár-

gyakat, a tanuk névsorát és címét összegyűjtik, de a tanukat nem hallgatja ki, csak a gyanusítottat, a további nyomozás érdekében. Kihallgatja a gyanusítottat azonnal a vizsgálóbíró is és azonnal idézést kapnak a tanuk is a vizsgálóbíróhoz / meg nem jelenés esetén elővezetés terhe alatt./ Ezeket a tanukat most már a vizsgálóbíró eskü alatt hallgatná ki. A vizsgálóbíró a nyomozásra vonatkozó kívánságait rövid úton közölné a nyomozó hatósággal,

Az iratok innen az ügyészségre kerülnek. Az ügyész még esetleg kívánt nyomozati cselekményeket elvégezteti, elkészíti vádiratát, amit közölné a vádlottal.

A tárgyalás előkészítése és lefolytatása.

A vádlott kihallgatandó a vád tárgyára nézve, majd előadó ismerteti az eddigi, esküalatti tanukihallgatásokat. A már egyszer meg-

ketett tanuk megkérdendőik, csupán, hogy akarnak-e vallomásukhoz valamit hozzáfűzni. /Meváltoztatni a vallomást persze nem lehet, mert ennek hamis eskü lenne a minősítése, - esetleg a vallomástól függően, halmazatban hamis váddal, illetve hatóság előtti rágalmazással./ A tárgyalásig a védelem már összegyűjti a közölt vádirat alapján a mentő bizonyítékokat, tanukat. Ezek előadása, illetve a tanuk eskü alatt való kihallgatása, majd a vádló, védő és vádlott felszólalása után a bíróság ítéletét meghozhatná.

A már megeskütött tanuk megjelentetésétől - a költségekre való tekintettel - el lehetne tekinteni s ez esetben azt kell vélelmezni, hogy vallomásukhoz hozzáfűzni semmit sem kívánnak. Ha a bíróság azonban jónak és szükségesnek látja, megidézheti őket. Ugyancsak költségkiméleésből csekélyebb ügyeknél megengedhető volna, hogy a vádirat alapján hites helyen, pl. járásbíróságnál

megjelenik a védelem által előállított tanu és ott a vádiratra vonatkozó észrevételeit vallomás formájában jegyzőkönyvbe mondja, aztán azt esküvel megerősíti, mely körülmény szintén jegyzőkönyvbe veendő. Ez a tárgyaláson személyes megjelentését pótolja. De ha a bíróság szükségesnek találja, idézésre az ilyen tanuk is megjelenni kötelesek s vallomásukat a bíróság által felteendő kérdésekre megfelelően, kiegészíteni. Ügyvédek etikáját tekintve, a védelem ilyen kiterjesztése nem látszik aggályosnak.

A bíróság előtti munka így nagyobb mértékben lenne írásbeli, de a közvetlenség elve mégsem lenne áttörve, mert az egész bizonyítás a bíróság előtt történik - bár egy részben írásba foglalt tanuvallomások által, mely vallomásokat jól lehet más bíróság foglalt írásba, de közhitelű módon. Ha kell, a bíróság ezt a tanuvallomást megismételtetheti, de tekintettel arra, hogy e val-

lomásra már esküt tett a tanu, a törvényes következményekre figyelemmel azt megmásítani már alig jogja.

E rendszernek az az előnye is meglenne, hogy míg most a főtárgyalási tanács elnöke és a tanácstagok az ügyet a nyomozási és ügyészi iratokból már ismerik, s e meglehetősen egyoldalú iratok alapján önhibáján kívül is praeoccupáltak, - addig a proponált rendszer szerint az ügyet a vád és védelem által bejelentett tanuk vallomásaival kibővitve ismerik meg, -/mint a fellebbviteli bíróság az elsőbíróság irataiból/ és az ő tevékenysége a továbbiakban csak a szükségesnek vélt bizonyítás kiegészítésben és az ítélkezésben állana.

---.---

A gyorsítás érdekében többi észrevételeimet a fellebbvitelre vonatkozó résznél szeretném körvonalazni.

A perorvoslati reform.

A perorvoslatok lényegét a következőkép határozza meg Dr. Auer György: A perorvoslatok tultengése büntetőbirósági eljárásunkban c.tanulmányában /megjelent a Jogállam c.folyóiratban, 1935 évi III.füzetben/: "Perorvoslati megállapításáról a törvényhozónak mindenkor két szempontot kell összeegyeztetnie. A perorvoslatnak jogosultsága az emberi elme véges voltában, az ítélkezésben mindenkor előfordulható tévedésekben gyökeredzik.....Midőn az állam módot ad az újabb döntés indikálására, tudatában van annak, hogy a felsőbb bíróság által való felülbírálat az ítélkezés helyességének nemcsak nagyobb biztosítékát nyújtja, az igazságszolgáltatásba vett bizalmat erősíti, hanem a felülbírálat a jogegységet is előmozdítja és az alsóbíróságok irányításának is legalkalmasabb módja. Ez a fon-

tos szempont szemben áll azzal a nemkevésbé fontos érdekekkel, hogy a perorvoslatoknak korlátozása is úgy a feleknek, mint az államnak érdeke. A feleknek kell megadni az árát annak, ha a perorvoslatok sorával ellehet huzni az ügyek befejezését és az állam munkaerejével, anyagi eszközeivel való rablógazdálkodást jelenti, ha a vélt igazságukat hajszolóknak mániává fokozódható perlekedési hajlandóságát kiélni engedik.

---.---

A büntetőper szerkezeti tagozódása és az egyes perszakok szabályozása tekintetében többé-kevésbé eltérő világnézeti, szervezeti, gazdaságossági és módszertani lehetőségek tárulnak a jogalkotó elé. Ha tehát a perorvoslat reformjával kívánunk foglalkozni, ismét csak Juhász Andornak a bevezetőben idézett szavai lebegjenek előttünk. Foglalkozhatunk, sőt kívána-

tos is hogy foglalkozzunk a reformmal, de egyeztessük össze a korszerű kívánalmakat és sajátos helyzetünket ama sarkalatos rendelkezésekkel, amelyek az ítélkezés biztonságát biztosítják.

A perorvoslati rendszer alapproblémája: egyfoku legyen-e a perorvoslat, vagy konkrét ügyel egymás fölé helyezett három bíróság is foglalkozzék, - s csak jogkérdésekben legyen szabad perorvoslattal élni, vagy az ténykérdésekben is lehetővé váljék.

A mi jogalkotásunk a kétfoku, s ténykérdésre is kiterjedő szabad perorvoslati rendszert fogadta el.

Hogy melyik felfogás a helyes efelett igen nagy vita folyt. A Bp. keletkezésének idejében BP.-énk irányzata dogmaerejű meggyőződés volt. Ma már a felfogás sokszor az ellenkező álláspont igazságát vallja. Az egyfoku perorvoslati rendszer hiveinek igazsága mellett bizo-

nyit ama kis statisztika, amely Dr. Auer György tanulmányában található. Nevezetesen a háboru előtt alsóbiróságok ítéletei ellen fellebbezésekkel éltek:

Németországban:	és	Magyarországon:
11.2 %-ban		33.2 %-ban
míg revízióval		semmisségi panasszal
Németországban:		Magyarországon:
8.8 %		41.7 %

E perorvoslatok közül eredményre vezetett

tett

	Németországban	Magyarországon
fellebbezéseknél	41.4 %	11.5 %
revíziónál, illetve semmisségi panasznál	19.6 %	7.4 %

E számok mutatják, hogy különösen nálunk, nemcsak a tényleges jogsérelem, hanem sokkal több esetben a vélt jogsérelem és népünk természetete /hivatkozom a mondásra: felviszi jussát a királyig, - aminek, mint minden szólásmondásnak,

bizonyára ténybeli alapja is volt./ volt a fel-
lebbezések ténybeli alapja, - a perorvoslatnak
a törvényadta lehetőségeinek kihasználása. A há-
boru utáni gazdasági válság egy perujjitási epi-
démia kutforrása lett, ami ellen már az 1930-34.
t.c.-nek a szegényjogot megszorító rendelkezése
védekezik. / Bár ez főként a polgári perrendtart
ást érinti. A vádlott ugyanis so^{se}m bélyegez./

---.---

A következőkben a perorvoslati reform
elvi részéhez szeretnék néhány megjegyzést fűz-
ni. Az eljárási részt, valamint a rendkívüli
perorvoslatokat, legfeljebb - helyszüke miatt,-
csak érintem. Azok mindegyike oly terjedelmes
hozzászólást kíván, amire itt tér nincs.

Mínthogy a perorvoslati intézményben
az elsőfoku ítéletet megelőző és az azt követő

eljárás logikai menetét is bírálat tárgyává kell tenni, a szabályozásnál azükségszerűnek szervezeti és eljárási elvekre is figyelemmel kell lenni.

A fentebb idézett néhány statisztikai adat mutatja és indokolja, hogy a kétfoku perorvoslati rendszer általában felesleges, az eljárást lassító és a költségeket növelő berendezkedés, - amely egyaránt költséges a félnek, az államnak és pazarlás a jogászai munkaerővel.

Ha abból indulunk ki, hogy a perorvoslati bíraskodás elvileg kivétel, - s a kivételt nem szabad rendszerre fejleszteni, mondja Balás P. Elemér, - kívül idézett művében, akkor kézenfekszik az ok a kétfoku perorvoslatnak egyfokúvá való átalakítására. Olcsó érv, - mondja Balás P. Elemér, - hacsak arra utalunk, hogy ha valaki nem nyugszik meg a másodfoku ítéletben, miért nyugodják meg a harmadfokuban?

Az egyfoku perorvoslatot azonban biztosítani kell mindenki számára, aki jogában az elsőfoku bíróság ítélete folytán sértve érzi magát. Hiszen az emberi elme véges, a legkörültekingetőbb munkájában is tévedhet.

Jogsérelem a büntető perben két helyen állhat elő:

Az eljárás folyamán, és
az ítéletben.

Ha tehát a felet igazságában az eljárás folyamán vagy ítéletben kiszabott parancsban éri sérelem, ezt az állapotot a megengedhető egyfoku perorvoslat nem reperálná, a félnek még mindig módjában van a megszabott keretek között perujjítással élni, - ami aztán ha alapos indokai és bizonyítékai voltak, minden bizonnyal az anyagi igazság kiderítésére vezet.

Végül itt kell megjegyeznem, hogy az a körülmény, mikép maga az ügyészi-kar oly gyak-

ran él a bíróság ítélete ellen, fellebbezéssel, tömeglélektani szempontból nem előnyös. Mert ha maga a kir.ügyész, aki mégis csak a bírói szervezet egyik tagja, mincs annyi bizalommal és megnyugvással a bíróság munkája és ítélete iránt, hogy abban megnyugodjék, akkor még kevésbé lehet tudomásvételt várni a vádlottól, akinek a bőrére megy a dolog.

---.---

Az ideális helyzet minden esetre az lenne, ha olyan bíróságot lehetne alkotni és azt olyan szervezettel ellátni, hogy az ítélkezés minden esetben az anyagi igazságnak megfelelő lehessen. De ez lehetetlen, - mintahogy a bíró is ember, s tévedhet. Adni kell tehát egyfoku perorvoslat alakjában módot, hogy a téves elsőbírói döntés megváltoztassék. A vádló, s a vádlott fél is ember, - igen sokszor nagyon is

gyarló ember. Vélt igazságában igen sokszor a nem
inyére hangzó elsőbirói ítélettel nincs megelé-
gedve. Egyfoku perorvoslat alapjában neki is mó-
dot kell nyújtani, hogy egy másodfoku döntést az
anyagi igazságról meggyőzze.

Belesleges indokolni, hogy az ítélet-
re milyen nagy befolyással van a bíróság szerve-
zete.

Ha arra a statisztikai tényre hivatko-
zunk, hogy a módosított elsőbirói ítéletnek több
mint a felét egyesbíró hozza,

figyelemmel arra, hogy az egyesbíró
hatáskörébe az aránylag egyszerűbb megítélhetési
esetek tartoznak, míg a nehezebb ténybeli és jogi
megítélésű esetek tanácsban maradtak, amelyeknek
határozatai ellen használt perorvoslatok az ösz-
szes perorvoslatok számának kisebbik felét te-
szik ki, -

meg kell állapítanunk, hogy a bírósá-
gok kvalitása a döntő tény a perorvoslatok szá-

mának emelkedésében, vagy csökkenésében.

Ha tehát a bíróságok kvalitását emeljük, az ítélkezés jóságát is növeljük. Itt nem jogi tudás emelésére gondolok, mert e tekintetben bíróságaink átlagon felüliek /bár a tudás lehet megfelelő, de sohasem elegendő./ Itt a bíróságok, - helyesebben a bírák általános tudására kell gondolni, ami viszont lehet igen nagy és széleskörű, de konkrét esetben talán nem kielégítő.

Ezt nem lehet akként megoldani, hogy a bírákat jogi és általános tudásának megfelelően osztják be hivatalukban, hiszen lehet valaki a legnagyobb jogász elme, bírhat emellett általános - orvosi, pénzügyi, vegyészi, stb.- tudással, de konkrét esetben ez az általános tudás nem elegendő. Igaz, hogy ekkor a bíróság rendelkezésére áll a szakértő, - de más az, ha a szakértő a szemléről referál a bíróságnak, vagy a tárgyalás folyamán észlelt megfigyeléseiről beszámolt, állításokra nyilatkozik, - mintha maga

a bíróság foganatosítja a szemlét, megfigyel, mérlegel és e közvetlen észlelésre állapítja meg döntését:

bűnös-e az, aki előtte áll, vagy sem? S e következtetése alapján szabja ki az ítéletet, alkalmazza az enyhítő, vagy súlyosbító körülményeket.

Ha a bíróság - az első folyamodásban is, a fellebbvitelben is, de különösen az egyes-bíróság, - oly hites, laikus bírakkal egészíttetnék ki, amely laikus bíró a konkrét esetben szakértőül alkalmazhatók lennének, - s e laikus-birák eszközölnék a tisztviselő birák jogi irányítása mellett a szakértelmet kívánó esetekben a szemlét, tanukihallgatásokat, stb. konkrét esetekben bizonyára könnyebben és gyorsabban, feltétlenül megbízhatóbban lehetne a ténymegállapításokat eszközölni, mint most, amikor a hivatalnok bírónak adott esetben pl. műszaki szakemberhez illő alapos tudást is kellene ítéletébe vinni.

Az ilymódon eszközölt ténymegállapítás a félre nézve is megnyugtatóbb, s ezzel csökkentené a revizióra irányuló kérelmeket is.

Ugyancsak megnyugtató lenne a félre nézve, ha a laikus-bíró az ítélelhozatalnál - különösen az enyhítő és súlyosbító körülmények mérlegelésénél meghallgattatnának, - bár ez a véleménynyilvánításuk ez ítéletre kötelező befolyással nem is bírnának.

Igaz, hogy a laikus bírók is az államnak pénzébe kerülnek. De ha arra gondolunk, hogy a tanácsok hatáskörét az egyesbírók hatáskörének kiterjesztése által megszorítjuk, feltétlenül meg kell erősíteni az elsőbírószágot, - ami az élet, s nemcsak a merev jogszabályok irányában szükséges. De ezzel párhuzamosan csökken az elsőbírószágnál a tanácsok száma, a perorvoslat egyfokúvá alakíttatik át, - kevesebb perorvoslat használtatik az eként megerősített elsőbí-

rói ítéletek ellen / ez a felsőbiróság munkájának csökkenésében mutatja hatását/ és ez által megtakarítás mutatkozik, - valamint ott is hogy a jelenlegi rendszerben alkalmazott szakértő sem működik ingyen.

Arra, hogy perorvoslatra szükség van, kimondja, " a büntetőperjog kodifikáció legújabb terméke, az 1930 évi október 17.-iki olasz Codice di procedura penale, amely 511. és következő §-aiban fenntartja a fellebbezés intézményét."

/Dr.Zehery Lajos nyomán/

Követendő elvként kimondható tehát, hogy a megerősített elsőbiróság ítélete ellen egyfoku, rendes.perorvoslat vehető igénybe.

--- . ---

Amint korábban említettem az anyagi igazság

a bíróság eljárásában és az ítéletben sérelmezhető. Még pedig

a bíróság eljárásában két módon: a törvény által előírt eljárási szabályok megsértésével, és a tényállás hibás megállapításával, -

az ítéletben pedig a tényállásból tévesen leszűrt következtetésekre vonatkozó ítélet kiszabásával.

Az eljárás során a törvény által előírt eljárási szabályok megsértése ellen megmaradhatnak a mostani perorvoslatok, - az egyfokúvá változtatandó perorvoslati rendszernek megfelelő átalakításával.

A tényállás téves megállapításának az esetei is kevesbednek az laikus bírakkal megerősített elsőbíróságok szakszerű ténymegállapító működése következtében.

Probléma itt az, hogy a perorvoslat igénybe vehető-e ily kérdésben is, vagy csak jogkérdésben, - az ítélet ellen.

Büntető perrendtartásunk a közvetlenség elvén épült fel. Következik ebből, hogy a fellebbviteli bíróság is közvetlenül észlel.

A megerősített elsőbíróság ténymegállapításai tehát nagyobb biztonságot nyújtanak a tévedés elkerülésére, de a perorvoslati rendszernek egyfokúvá tétele, -ha lehet, még nagyobb felelősséget jelent az ítélőbíróra, s így ténykérdésben is feltétlenül megengedhető a perorvoslattal való élés.

Figyelemmel azonban arra, hogy a dolgozat elején előadottak szerint a tanu stb. a leg-
rövidebb idő alatt bíró elé kerül - aki őt eskü
alatt hallgatja akkor ki, - amikor az eset kö-
rülményeire még élénken emlékezhetnek, továbbá a
ténymegállapításban szakember /laikus bíró/ mű-
ködik közre, a fellebbezésben pontosan előadan-
dó lenne, hogy a tényállás melyik része ellen
/ vagy az egész ellen/ kíván a fellebbező per-

orvoslattal élni, s milyen bizonyítékok /iratellenesség, téves ténybeli következtetés, újabb bizonyítékok, stb./ alapján. Az elintézésben a bíróság a megtámadott tényállásra / illetve tényállásrészre/ bizonyításkiegészítést rendel el, ami szükség esetén kiterjeszthet az elsőbíróság előtt lefolyt egész bizonyítási eljárás megismétlésére. Itt azonban felesleges az eskü alatt már vallott tanuk újbóli kihallgatása és vallomásuknak mérlegelése - csupán esetleg szükségessé vált újabb körülményekre hallgatandók ezek ki.

Az így helyesbitett tényállás alapján maga a fellebbezési bíróság ítélhet, ha úgy látja, hogy olyan eljárási szabálysértés történt, mely az egész elsőbírói eljárást lényegesen befolyásolja. Ebben az esetben az elsőbíróságot új eljárás lefolytatására utasítja.

A jogkérdésben beadott fellebbezésnél a fellebbviteli bíróság a helyesnek talált

és meg nem támadott tényállás szerint az iratok alapján határoz. Ha előzőleg azonban valamely körülményre nézve a felek meghallgatását is szükségesnek tartja, akkor őket határozathozatal előtt megidézik.

Ami a perorvoslati eljárást illeti, az is reformálandók a perorvoslati rendszernek egyfokúvá való átalakítása következtében, - de reformra szorulnak a perorvoslati eljárásnak egyes részletei is. Ezeknek elvi és tételés tárgyalása jelen dolgozat kereteit meghaladják. Emiatt, - de azért is mert ehelyütt a büntető eljárás reformjáról van szó, a perorvoslati eljárás részleteinek tárgyalására itt nincs elegendő hely.

---.---

A rendkívüli perorvoslatok kapcsán

a jogegység érdekében használható perorvoslatokról szeretnék még megemlékezni s a bíróság szervezetéről. A perorvoslat egyfokuvá való átalakítása folytán az ügyek nagyrésze nem mehet a Kuriáig. Kisebb lesz tehát a döntvények és elvi határozatok hozására a tér. Épen ezért célszerű volna a reformban a kir. Tábláknak is döntvény- és elvi határozatok alkotási jogát adni. Ha aztán esetleg ellentétes döntvényeket, vagy elvi határozatokat hoznának, az ellentéteket a Kuria egyenlíthetné ki.

Tárgítani kellene továbbá az egyfoku perorvoslatok körét azzal, hogy a jogszabály helytelen értelmezése miatt felterjesztésnek legyen helye a Kuriához, - melynek elintézéséig a fellebbezési bíróság ítélete, - illetve annak jogereje függőben maradna. /Természetesen az ítélet alapján mindazon cselekmények fogantositandók,

amelyek az ítélet helybenhagyása esetén a végrehajtás sikerének biztosítására szükségesek, mint őrizetbevétel, bűnügyi zárlat, stb./ A Kuria ilyen felterjesztés esetén az iratok alapján, a felterjesztésben felhozott indokok figyelembevételével döntenek, - esetleg újabb adatokat kérhetnek e döntések megalapozására.

Végül korrektívum lenne egy olyan szabályozás, amely megengedné bármely bíróságnak, hogy döntése előtt az iratok becsatolása mellett és saját véleményének kifejtésével kérhetné a Kuria véleményét, előzetes döntését, - amire a fellebbviteli bíróság a védelem által kötelezhető, - s e kérelem megtagadása semmiségi oknak nyilvánítandó. Ha a Kuria elvi döntés hozatalát fontosnak tartja, akkor a koronaügyész bevonásával elvi döntést hoz, ami aztán a bíróságra a jogegység érdekében hozott határozattal lenne azonos hatályu.

Ha ezt az elvi döntést a Kuria az elsőbírótság felterjesztése alapján hozzá, akkor az elsőbírósnak ezzel egybehangzó ítélete ellen fellebbezésnek természetesen helye már nem volna.

Ez a magyar jogban kissé idegenszerűen hangzik, de meg van és bevált eljárás ez az angol jogban. Ha pedig arra tekintünk, hogy ez iránytszabó, kötelező törvényt magyarázatként jelenne meg az elsőbírósnak számára, rokon vonást találunk az Északamerikai Egyesült Államok u.n. precedens rendszerével. Ez a legfelső bíróságok döntéseit precedensnek tekinti, s ha később azonos ügy előfordul, az a precedens szellemében már el is van döntve, vagy csupán hasonló ügyben per analógián döntenek.

Mondhatják, hogy ez a büntető igazságszolgáltatásnak uniformisba való öltöztetése lenne; de ha arra tekintünk, hogy a büntető-

törvénykönyv is paragrafusokba van szedve, akkor azt mondhatni, hogy a BTK. is uniformizálni kívánja ugyanezen alapon az életet. Pedig a BTK. §-ai csupán a jogrendet védik a normák alapján; - Az előfordulható esetek rendszerbe foglalásával szerkeszti a paragrafusokat, s így a precedens a törvénynek egy bizonyos esetre szóló pontos, iránytszabó értelmezése a kötelező alkalmazás tekintetében, - ami a jogszolgáltatás pontosságát célozza.

Legvégül a bíróságok szervezetével kapcsolatosan szeretnék néhány szót szólni, - s a bíróságok következő szervezeti megállapítását tartanám célszerűnek:

elsőfokon eljárának: a járásbíróságon a törvényszéki egyesbírók, / laikus bírák támogatásával / és a törvényszéki tanácsok, - szükség esetén szintén laikus bírák támogatásával.

Fellebbviteli bíróság:

járásbirósági ügyben a törvényszéki

tanács,

törvényszéki egyesbírói ügyben a tábla,

törvényszéki tanács elé tartozó ügyben

pedig a Kuria.

A laikus bírának nem lehet állandó

tanácsi / illetőleg egyesbíró mellé való / beosz-

tása, hanem szakképzettségüknek megfelelő folyó

ügyet tárgyaló bíró, illetve tanács támogatásá-

ra osztatnának be.

Esetleg szó lehet az egyszerűsítés so-

rán a járásbíróság és törvényszék egybeolvasztá-

sáról, mely esetben kisebb ügyekben egy magasabb

nívóju bíróság ítélkezne / fellebbezés eltörlé-

sével/ és a jelentéktelennek minősíthető ügyek-

ben pedig békebíróság ítélkezhetne.

Végül legyen szabad megemlítenem hogy

- szerintem - nem szerencsés gondolat a tábla el-

törlése, - mint ahogy egyes szakírók szeretnék.

A bírósági szervezet kialakulása történeti fejlődés eredménye, mely a nemzetek egyéniségének egyik legsajátosabb terméke, s a gyakorlati tűzpróbát is kiállotta. De nem utolsó sorban szükség van rá a Kuria tehermentesítése végett, - mert egyébként a törvényszéki egyesbirói ügyek is a kir.Kuriát terhelhetnék.

---.---

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁR
13464/1953
gyűjtésből megvásárolt